

عدم تأمین حقابه، تالاب‌ها را به کانون‌های گرد و غبار تبدیل می‌کند

خیز ریزگردها از دل ۴۲ تالاب خشک شده

بیتامیرعظیمی
خبرنگار

گرد و غبار چند سالی است که روزگار مردم شهرهای کشورمان را سیاه و خاکستری کرده است اما طی چند ماه اخیر این معضل شدت بیشتری پیدا کرده و صدمات جبران‌ناپذیری را نیز به پیکره زیست محیطی کشور وارد کرده است. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان، منشأ داخلی بیشتر ریزگردهای ایران، تالابی بوده و در صورت ادامه روند خشک شدن تالاب ها و عدم تأمین حقابه آنها می‌توانند به کانون های جدید تولید گرد و غبار در کشور تبدیل شوند. رئیس گروه منابع آب، پایش و آینده پژوهشی تالاب‌های سازمان حفاظت محیط زیست، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: از ۲۲۶ تالابی که در فهرست مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست قرار دارند، ۴۲ تالاب از جمله (هورالعظیم، بختگان، شادگان، هامون، صالحیه، ارومیه، میقان و...) منشأ گرد و غبار هستند.

■ **تبدیل ۴۳ درصد از تالاب‌ها به کانون گردوغبار**

«صدیقه مدرس طباطبایی» نسبت به تبدیل ۴۳ درصد از تالاب‌های کشور به کانون گرد و غبار هشدار داده و می‌گوید: اگر شرایط تالاب مطلوب نبوده و نیاز آبی آن تأمین نشود، می‌تواند به کانون جدید گرد و غبار در کشور تبدیل شود. همچنین یکی از آثار تشدید تخریب تالاب‌ها، تبدیل شدن بخش‌های وسیعی از بستر آنها به منشأ گرد و غبار و شدت بخشیدن به غلظت ریزگردها در اطراف تالاب است؛ این در حالی است که در برخی موارد اثرات آن از مرزهای کشورها عبور کرده و بخش‌های وسیعی از زمین را دربرمی‌گیرد.

به گفته رئیس گروه منابع آب تالاب‌های سازمان حفاظت محیط زیست، وضعیت کنونی تالاب‌های کشور ناشی از عدم تأمین نیاز آبی آنها از سوی شرکت‌های آب منطقه‌ای وابسته به وزارت نیرو است. از مهم‌ترین اثرات تخریبی عدم تأمین نیاز آبی تالاب‌ها نیز می‌توان به افزایش شوری آب تالاب، کاهش ظرفیت زیستگاهی، کاهش شدید توان حمایت‌کنندگی تالاب‌ها از معیشت جوامع بهره‌بردار و بومی و خشک شدن تالاب اشاره کرد.

به گفته این مقام مسئول، در حال حاضر پروژه‌های تعیین‌نیاز آبی محیط زیستی ۳۶ مجموعه تالابی و رودخانه‌ای خاتمه یافته و ۱۴ مجموعه در دست مطالعه و بازرنگری قرار دارد. از سویی دیگر تخصیص و تأمین نیاز آبی محیط زیستی تالاب‌ها و رودخانه‌های کشور طی جلسات مشترک کارگروه آب و محیط زیست با بخش‌های مختلف وزارت نیرو و رؤسای حوضه‌های ۹ گانه، به‌صورت مستمر در دست پیگیری قرار دارد.

■ **تأمین حقابه محیط زیستی تالاب‌ها**
در همین حال «مهری اثنی عشری» مدیر عملی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران نیز به «ایران» می‌گوید: تالاب‌ها، اکوسیستم‌های

حساسی هستند که اگر به‌صورت پایدار حفاظت نشوند، مشکلات زیادی برای طبیعت و انسان به وجود می‌آید؛ افزایش گرد و غبار و ریزگردها نیز یکی از این مشکلات می‌باشد. از طرفی با شروع فصل گرما و آغاز مشکلات کم آبی در تالاب‌ها، علاوه‌بر به خطر افتادن تنوع زیستی، گیاهی و جانوری، گردوغبارهای محلی نیز تشدید شده و دود آن دوباره به چشم صنعت، کشاورزی و سلامت انسان‌ها می‌رود.

به گفته اثنی عشری، تأمین حقابه محیط زیستی تالاب‌ها، یکی از مهم‌ترین بخش‌های حفاظت از تالاب‌ها به شمار می‌رود. طبق قانون حفاظت، مدیریت و احیای تالاب‌های کشور نیز تعیین میزان نیاز محیط زیستی تالاب‌ها برعهده سازمان حفاظت محیط زیست و تأمین آن نیز برعهده وزارت نیرو قرار گرفته است. برای حفاظت تالاب‌ها و بهره‌برداری بلندمدت از این زیست بوم‌های ارزشمند، باید تمامی دست‌اندرکاران و بهره‌برداران مشارکت داشته و با تأمین حقابه موردنیاز، این اکوسیستم حساس را از تبدیل شدن به مرکزی برای گردوغبار در آینده نجات دهند.

تکثیر شتابان جمعیت مرال‌های قرمز در مازندران

نخستین گوساله گوزن قرمز پناهگاه حیات وحش سمسکنده مازندران امسال در حالی متولد شد که مسئولان این مجموعه چشم انتظار تولد چهار رأس گوساله دیگر طی روزهای آینده هستند تا زیستگاه‌های سنتی این گونه در حال انقراض با انتقال تعدادی از مرال‌های پرورش یافته جانی دوباره بگیرد.

به گفته رئیس اداره حیات وحش محیط زیست مازندران، با تولد گوساله جدید جمعیت مرال‌های پناهگاه حیات وحش سمسکنده به ۱۶ رأس رسیده است و پیش‌بینی می‌شود تا پایان فصل زایش مرال‌ها، حداقل ۴ رأس گوساله دیگر به جمع‌شان اضافه شود. این در حالی است که سال گذشته اولین گوساله ۲۴ اردیبهشت ماه متولد شده بود و علت تأخیر سال جاری هم تغییرات آب و هوایی و زمان فصل جفت‌گیری مرال‌ها بوده است. در همین حال در سال ۹۶ به علت جمعیت بالای مرال‌ها در این پناهگاه، ۱۰ رأس مرال متولد شد که بیشترین میزان تولد از زمان تأسیس این پناهگاه از سال ۸۶ به بعد بود و پس از آن هم در سال‌های ۹۷ و ۹۸ شاهد تولد پنج رأس مرال بودیم و کمترین میزان تولد نیز در سال ۹۹ رخ داد که تنها سه رأس مرال در این پناهگاه متولد شدند.

هور العظیم

میرگان

■ **از ۲۲۶ تالابی که در فهرست مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست قرار دارند، ۴۲ تالاب از جمله (هورالعظیم، بختگان، شادگان، هامون، صالحیه، ارومیه، میقان و...) منشأ گرد و غبار هستند.**
■ **اگر شرایط تالاب مطلوب نبوده و نیاز آبی آن تأمین نشود، می‌تواند به کانون جدید گرد و غبار در کشور تبدیل شود.**
■ **یکی از آثار تشدید تخریب تالاب‌ها، تبدیل شدن بخش‌های وسیعی از بستر آنها به منشأ گرد و غبار و شدت بخشیدن به غلظت ریزگردها در اطراف تالاب است.**
■ **در حال حاضر پروژه‌های تعیین‌نیاز آبی محیط زیستی ۳۶ مجموعه تالابی و رودخانه‌ای خاتمه یافته و ۱۴ مجموعه در دست مطالعه و بازرنگری قرار دارد.**

■ **حقابه تالاب «میانگران» تأمین شود**

اما این روزها تالاب «میانگران» در فاصله یک و نیم کیلومتری شهرستان ایذه، همانند بسیاری از تالاب‌های کشور حال و روز خوبی نداشته و خشک‌ترین روزهای خود را در دهه‌های اخیر تجربه می‌کند. در حقیقت خشکسالی امان این تالاب را بریده و فرضیه تبدیل این منطقه به مرکزی برای گرد و غبار در شمال شرقی استان خوزستان را بیش از پیش قوت بخشیده است.

«احمد امیری» رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان ایذه، به کاهش سطح آب تالاب میانگران در پایین‌ترین سطح خود طی ۱۰ سال

آخرین آمار به دست آمده، از ۲ هزار و ۴۴۰ هکتار مساحت این تالاب، تنها ۲۴ درصد از آن دارای آب است که این میزان تنها ۵۷۶ هکتار این تالاب را دربرمی‌گیرد.

به گفته این مقام مسئول، با توجه به اینکه حقابه‌ای برای حیات تالاب میانگران تاکنون در نظر گرفته نشده و تنها منبع تغذیه آبی آن طی سال‌های گذشته، روان‌آب‌های سطحی و نزولات جوی بوده است، ضرورت تأمین حقابه آن از طریق طرح انتقال و تأمین آب شهرستان‌های ایذه و باغملک از دریاچه سد کارون ۳ بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.

وی می‌افزاید: در حال حاضر حقابه تالاب در ۳ سناریو ترسالی، خشکسالی و معمولی کارشناسی شده و در طرح جامع مدیریتی برآورده شده است. در همین راستا نیز امیدواریم در طرح جامع انتقال آب شهرستان‌های ایذه و باغملک، حقابه این تالاب تأمین شود. ■ **حال ناخوش «پریشان» و «بختگان»**
از سویی دیگر، ناخوشی حال تالاب‌های پریشان و بختگان، نیز کم از بداقبالی و پریشان‌حالی دیگر تالاب‌های کشور ندارد. تالاب‌هایی که اگر درمانی برای دردشان پیدا نشود،

■ **چهارشنبه ۱۸ خرداد ۱۴۰۱**
■ **سال بیست و هشتم**
■ **شماره ۷۹۲۶**

به مرکزی برای تولید ریزگردها تبدیل شده و با زوال حیات خود، ناقوس مرگ اکوسیستم منطقه را نیز به صدا در خواهد آورد.

■ **شوربختی بختگان!**

«نبی‌الله مرادی»، معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی اداره کل حفاظت محیط زیست استان فارس در این خصوص به «ایران» می‌گوید: در حوزه آبخیز تالاب بختگان ۳ سد درودزن، ملاصدرا و سیوند احداث شده است که طی سال‌های گذشته حقابه این تالاب را تأمین نکرده‌اند. اما در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، ۱۰۰ میلیون مترمکعب آب از سدهای درودزن به تالاب رهاسازی شد. با افزایش یلکانی رهاسازی آب به تالاب در دو سال متوالی، این امید قوت گرفت که حقابه بر اصلی سد، تالاب بختگان بوده که طبق قانون بعد از آب شرب، نیاز آبی تالاب باید تأمین شود. اما متأسفانه در سال ۱۴۰۰ این اتفاق رخ نداده و به رغم مکاتبات گسترده به آب منطقه‌ای استان و استانداری و... حقابه این تالاب تأمین نشده و با توضیح اینکه؛ ذخیره اندک آبی سد درودزن و ملاصدرا با توجه به تداوم خشکسالی بیم عدم تأمین آب شرب می‌رود و از آنجایی که اولویت اصلی آب شرب است؛ حقابه تالاب‌های بختگان و طشک رهاسازی نشد.

■ **پریشان در چاه افتاد**

این مقام مسئول با اشاره به اینکه در سال‌های گذشته نیاز آبی تالاب پریشان به دلیل نبود سدی در بالادست، از نزولات آبی و چشمه‌های کارستی و آبرفتی تأمین می‌شد، می‌گوید: از ۴۰-۵۰ سال پیش تعداد و عمق چاه‌های کشاورزی و قدرت موتورهای برداشت آب در اطراف پریشان افزایش پیدا کرده است؛ به گونه‌ای که هم اکنون حدود هزار حلقه چاه از جمله ۳۰۰ حلقه چاه غیرمجاز در اطراف این تالاب حفر شده است. همچنین بارندگی کاهش پیدا کرده و با افزایش برداشت آب در حوضه آبخیز و اطراف دریاچه پریشان، بالای ۴۰ میلیون مترمکعب، کسری مخزن زیرزمینی ایجاد شده است.

«نبی‌الله مرادی» می‌افزاید: برای تأمین حقابه این تالاب‌ها باید مردم پیشقدم شده و برای نجات خود و محیط زیست و پایداری سرزمین، چاه‌های بدون پروانه خود را پر کرده و حتی افراد دارای چاه‌های دارای پروانه نیز دست از برداشت بی‌رویه و مازاد بر پروانه آب بردارند. همچنین وزارت نیرو جدیت و اراده قوی در تأمین کنتورهای جمعی داشته و جهاد کشاورزی با سیاستگذاری و عمل به تغییر الگوی کشت، میزان نیاز آبی را کاهش دهند. از طرفی امید است تا با ساخت سد نرگسی در ۴۰ کیلومتری پریشان، ۲۰ میلیون مترمکعب آب در سال به پریشان منتقل شود. بر صورت باید به شرایط وخیم این دو تالاب توجه ویژه‌ای شود تا روند خشکی تالاب‌ها متوقف و احیای آنها شروع شود؛ تا از خشک تر شدن تالاب‌های پریشان و بختگان و تبدیل آنها به محلی برای برداشت ریزگردها جلوگیری شود.

قاجاق حیوانات، قاجاق زندگی

زیست بوم: قاجاق حیوانات در رده‌های بعد از قاجاق سلاح و مواد مخدر یکی از پرسودترین انواع قاجاق در دنیا به شمار می‌رود. اغلب کشورها به دلیل شرایط جوی و محیطی، به مکانی مناسب برای قاجاق انواع گونه‌های جانوری و رخنه سوداگران به ارزشمندترین و کمیاب‌ترین گونه‌های زیستی تبدیل شده است. در این میان، ایران به دلیل شرایط آب و هوایی متفاوت و رشد انواع گونه‌های گیاهی و جانوری ارزشمند و نادر در اقصی نقاط کشور، مورد توجه قاچاقچیان و سوداگران فروش و قاجاق گونه‌های کمیاب جانوری قرار گرفته است؛ گونه‌هایی که به سهولت صید شده و با قیمتی گزاف به قاچاقچیان خارج از کشور فروخته می‌شود، اما این تنها بخشی از تجارت پرسود قاچاقچیان حیوانات است! چرا که سوداگران در اغلب فصول سال، گونه‌های غیریومی را از کشورهای دیگر وارد مرز و بوم کرده و با ایجاد سازگاری با محیط، گونه‌های غیریومی را رقیب دیگر گونه‌های بومی کشور می‌کنند. همچنین در فصول مهاجرت پرندگان، قاچاقچیان پرندگان بی‌گناه را از طبیعت صید کرده و از مرزهای آبی به کشورهای حاشیه خلیج فارس قاجاق می‌کنند.

■ **قاجاق گونه‌های زیستی به کشورهای همجوار**

چند روز پیش بود که سرپرست معاونت محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به قاجاق گونه‌های زیستی در کشور هشدار داد و گفت: «تمام گستره زیست بوز آسیایی غیر از ایران حذف شده است و جمعیت برخی گونه‌ها نظیر گوزن زرد ایرانی به‌صورت محدود و با هزینه بسیار توسط ایران حفظ شده است. کشورهای منطقه بعضاً توجه کمتری به منابع زیستی دارند. این در حالی است که ما ضربه سنگینی از قاجاق گونه‌های زیستی می‌خوریم».

«حسن اکبری» در گردهمایی محیط زیست، دیپلماسی منطقه‌ای، مدیریت تغییر اقلیم، آب و مقابله با گرد و غبار، با بیان اینکه منابع زیستی منطقه در حال فرسایش است، گفت: به دلیل عدم حمایت مراجع بین‌المللی و همکاری برخی کشورها شاهد قاجاق گونه‌های زیستی هستیم. برخی گونه‌ها از طریق باغ وحش‌ها به کشورهای مجاور قاجاق می‌شوند، گرچه ایران در تلاش برای مقابله با این امر است، اما در برخی کشورهای منطقه که به‌شدت درگیر جنگ هستند به این مسأله توجهی نمی‌شود. وی با اشاره به بی‌توجهی کشورهای منطقه به تنوع زیستی اظهار کرد: در ادبیات مشترک کشورهای منطقه تقریباً می‌توان گفت «تنوع زیستی» جایگاهی ندارد، در حالی‌که این بی‌توجهی خطر بزرگی برای پایداری سرزمین است، چون کشورهایی که دسترسی بیشتر و متنوع‌تر به منابع زیستی و منابع ژنتیکی داشته باشند، کشورهایی قدرتمند تر خواهند بود.

این مقام مسئول همچنین هشدار داد که اگر کشورهای منطقه خاورمیانه نتوانند از طریق سیاستگذاری درست از تنوع زیستی حفاظت کنند، در آینده شاهد از بین رفتن اکوسیستم و آسیب دیدن تمام کشورهای منطقه خواهیم بود.

■ **فروش حیوانات در فضای مجازی**

متأسفانه این روزها کار قاجاق حیات وحش، به فضای مجازی هم کشیده شده است، تنها کافی است سری به هشتک‌ها زده و ببینید که چه صفحات متنوع و رنگارنگی به خرید و فروش حیوانات مشغولند؛ حیوانات بی‌گناهی که در بدترین شرایط نگهداری شده و حتی به زور از مادرشان جدا شده‌اند! وقتی تماس تلفنی با فروشنده‌گان مجازی حیوانات برقرار می‌شود، تازه عمق فاجعه آشکارتر می‌شود؛ از هر رنگ و سایز و گونه‌ای که بخواهید

می‌توانید حیوان بخرید. از میمون و سنجاب تا پرندگان شکاری و زینتی کمبایا! اما این تنها بخشی از جنایت‌واره بر حیوانات است. اغلب قاچاقچیان با تحمیل بدترین شرایط بر تعدادی از گونه‌های حیوانی، آن‌ها را گرفتار کرده و با قیمتی گزاف به فروش رسانده و حتی به خارج از کشور قاجاق می‌کنند، به طور مثال برای گرفتن سنجاب‌های کمیاب، لانه‌های آن‌ها را آتش زده و حتی به قطع درختان منوسل می‌شوند؛ سنجاب‌های بخت برگشته هم در حین فرار، گرفتار دام قاچاقچیان می‌شوند. به این ترتیب قاچاقچیان برای رونق تجارت پرسودشان، هم گونه‌های حیوانی کشور را نابود می‌کنند و هم گونه‌های گیاهی را! این در حالی است که مطابق ماده (۲۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، هر کس بدون اخذ مجوز قانونی از سازمان حفاظت محیط زیست و رعایت نکردن سایر مراحل پیش‌بینی شده در قوانین و مقررات، به صدور حیوانات وحشی عادی، در معرض نابودی و کمیاب، انواع موجودات آبی، پرندگان شکاری و غیرشکاری اعم از بومی یا مهاجر وحشی به طور زنده یا غیرزنده و نیز اجزای این حیوانات مبادرت کند یا در حین صدور و خارج کردن دستگیر شود، هر چند عمل او منجر به خروج موارد مذکور از کشور نشود به مجازات قاجاق کالای ممنوع محکوم می‌شود و تعیین مصادیق این حیوانات بر عهده سازمان حفاظت محیط زیست است.

ایرنا- «سیدجواد موسوی»، مدیرکل گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی خراسان رضوی گفت: بعد از طرح و پیگیری موضوع تغییر نام شهرستان بینالود توسط وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در دولت، کمیسیون‌های تخصصی، در جلسه دیروز دولت نام طرقله - شاندیز را احیا و جایگزین بینالود کردند.

ایستنا- «علی سالاروند» مدیرکل حفاظت محیط زیست لرستان، با اشاره به پخش تصویری در فضای مجازی مبنی‌بر اتلاف یک قلابه خرس قهوه‌ای به همراه توله خود در ارتفاعات قالی‌کوه الیگودرز، اظهار کرد: یگان حفاظت اداره محیط زیست این شهرستان به محض دریافت خبر راهی منطقه مورد نظر شده و آن‌را مورد بررسی قرار دادند.

ایرنا- «فرهاد قلی‌نژاد»، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان بوشهر گفت: حیات وحش این استان دارای تنوع بالایی است که از این میان هفت گونه در معرض خطر انقراض و نیازمند حمایت و حفاظت ویژه هستند.

مهر- «عطاپور شیرزاد»، مدیرکل محیط زیست فارس گفت: تالاب‌های فارس کاملاً خشک شده و امسال هیچ پرند

مهاجری به استان نیامد و این وضعیت برای تالاب مهارلو بسیار خطرناک است.

ایستنا- «یوسف بیدخوری»، معاون اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی از تکمیل ۸۰ درصد واحدهای اقامتی استان در تعطیلات نیمه خرداد ماه خبر داد.

نظر در خبر